

PSIHOLOGIJA

Točni odgovori za test za probnu državnu maturu 2009.

I. Zadatci višestrukoga izbora

1. C. Wilhelma Wundta
2. B. reprezentativnih ispitanika
3. C. filozofije
4. D. utjecaja skupine na nasilničko ponašanje pojedinca
5. A. nadbubrežna žlijezda
6. A. koordinaciji pokreta
7. A. endorfin
8. D. kožno
9. C. lika i pozadine
10. C. pojačano učenje dotičnog predmeta
11. D. norme i običaji zajednice
12. C. kada je aktivnost praćena srednjim intenzitetom emocija
13. A. dugoročnog u kratkoročno
14. A. pas trči u kuhinju na zvuk otvaranja vrećice za hranu
15. B. testiranje djece pri polasku u školu
16. D. pouzdanost
17. B. refleks sisanja
18. D. konkretnost

II. 'Grozdovi' zadataka

19. Kognitivni pravac (pristup) (2)

20. Klinička psihologija, savjetodavna psihologija (2)

21. Introspekcija, samoopažanje (2)
Opažanje (1)

22. Kognitivni (spoznajni) procesi (2)

23. Problemi kojima se bavi psihologija su zanimljivi mnogim ljudima. Logično razmišljanje ne dovodi uvijek do uspješnog predviđanja ponašanja pojedinaca. Za razliku od toga znanstvena psihologija temelji se na rezultatima empirijskih istraživanja. U pravilu istraživači provode veći broj istraživanja čime dodatno potvrđuju ili ispravljaju svoje teorije. Često se rezultati psiholoških istraživanja ne podudaraju sa racionalnim razmišljanjem ili psihologiziranjem prosječnog čovjeka. Glavne karakteristike znanstvene psihologije su: objektivnost preciznost i pouzdanost. Psihologija kao znanost bavi se samo problemima koje je moguće znanstveno istražiti i provjeriti.

3 boda - Odgovor zadovoljava zahtjevima pitanja. Logično je strukturiran, sadržajan i usmjeren na pitanje.

2 boda - Pitanje je djelomično odgovoreno. Npr. znanstveni pristup je točno objašnjen, ali razlika između znanstvene i svakodnevne psihologije nije precizirana.

1 bod - Sličnosti i razlike su točno imenovane (identificirane) bez dodatnog objašnjenja.

0 bodova - Odgovor ne zadovoljava standard koji je opisan u rasponu 1–2.

24. Senzorno područje; područje tjelesnih osjeta (2)

Područja koja se nalaze u tjemenu; senzorički centar (1)

25. Sljepoća za boje; daltonizam(2)

Nemogućnost razlikovanja boja (1)

26. Osjetna adaptacija; osjetna prilagodba (2)

Adaptacija; prilagodba; navikavanje; gubitak osjeta (1)

27. Percepcija, opažanje (2)

Kognitivni proces (1)

28. Primarne emocije; jednostavne emocije; osnovne emocije (2)

Neugodne; negativne; urođene (1)

29. O kognitivnoj (spoznajnoj) procjeni; o iskustvu; o učenju (2)

Izgleda li nam pas opasan; o raspoloženju; boji li se psa (1)

30. Vježbanje klavira; koncertni nastup; izlazak s dečkom (navedene dvije aktivnosti) (2)

Naveden samo jedan primjer aktivnosti (1)

31. Imenovanje motiva: motiv za postignućem; motiv za društvom; motiv za poštovanjem; motiv za ljubavlju i pripadanjem ili primjeri koji ukazuju na psihosocijalne motive (navedena dva motiva ili aktivnosti) (2)

Naveden jedan od motiva ili aktivnosti (1)

32. Sljepoočni režanj; temporalni režanj (2)

Bočni režanj; postranični režanj (1)

33. Sukob istovremenog privlačenja i odbijanja (želi na izlet, ali je odbija to što mora vježbati) ili dvostruki sukob istovremenog privlačenja (želi na izlet i želi vježbati) (2)

Opis sukoba (npr. izlet i vježbanje) (1)

34. Doživljavanje emocija praćeno je pojačanom aktivacijom vegetativnog živčanog sustava i to njegovog dijela koji nazivamo simpatikus. Ta aktivacija ima za posljedicu cijeli fizioloških promjena poput ubrzanog kucanja srca, povećanja krvnog tlaka, ubrzanog disanja, usporavanja probave.

Svrha tih promjena je stvoriti dovoljnu količinu energije kako bi se čovjek tj. njegov organizam mogao lakše suočiti sa situacijom koja nam izaziva određene emocije.

3 boda - Odgovor zadovoljava zahtjeve pitanja. U tekstu je jasno opisano koji dio perifernog sustava se aktivira, nabrojane promjene nastaju i koja im je svrha.

2 boda - Pitanje je djelomično odgovoreno. U tekstu je navedeno koji dio sustava se aktivira, nabrojane su 1-2 promjene i nije do kraja jasna njihova svrha; navedeno koji dio sustava se aktivira, nabrojane su promjene, ali ne i njihova svrha; navedeno koji dio sustava se aktivira i koja je svrha aktivacije, ali nisu nabrojane su promjene.

1 bod - Odgovor je djelomično povezan sa pitanjem. U tekstu je samo opisano koji dio perifernog sustava se aktivira ili su samo nabrojane promjene nastaju ili je samo navedena svrha aktivacije.

0 bodova - Odgovor ne zadovoljava standard koji je opisan u rasponu 1-2.

35. Učenici mogu navesti različite potrebe i motive koji odgovaraju trima razinama Maslowljeve hijerarhije motiva:

fiziološke potrebe: umorna je; gladna je; hladno joj je

potrebe za sigurnošću: ima kuću (stan)

ljubav i pripadanje: dečko; dečkov poziv; prijatelji iz glazbene škole

potrebe za poštovanjem: prijatelji je poštuju i cijene

samoaktualizacija: koncertni nastup

3 boda - Odgovor zadovoljava zahtjeve pitanja. Određeni su motivi i potrebe koji od zadovoljavaju 3 različite razine hijerarhije motiva Abrahama Maslowa. Moguća je bilo koja kombinacija od gore navedenih razina i motiva.

2 boda - Pitanje je djelomično odgovoreno. Određeni su motivi i potrebe koji od zadovoljavaju 2 različite razine hijerarhije motiva Abrahama Maslowa. Moguća je bilo koja kombinacija od gore navedenih razina i motiva.

1 bod - Određeni su motivi i potrebe koji od zadovoljavaju 1 razine hijerarhije motiva Abrahama Maslowa.

Točno su navedene sve potrebe i motivi, ali nisu imenovani prema hijerarhiji motiva Abrahama Maslowa

0 bodova - Odgovor ne zadovoljava standard koji je opisan u rasponu 1-2.

36. Generalizacija (2)

Klasično uvjetivanje (1)

37. Operantno uvjetovanje (kondicioniranje) ; instrumentalno uvjetovanje (kondicioniranje) (2)

Uvjetovanje (kondicioniranje); potkrepljenje (1)

38. Proceduralno pamćenje; nedeklarativno pamćenje; motoričko pamćenje (2)

Pamćenje vještina (1)

39. Kompenzacija, regresija, racionalizacija, agresija (navedena dva obrambena mehanizma) (2)

Naveden samo jedan obrambeni mehanizam ili dva opisa ponašanja koji ukazuju na obrambene mehanizme (1)

40. Kreativnost; stvaralaštvo; tjelesno-kinstetička inteligencija (2)

Maštovitost; talent; originalnost; darovitost (1)

41. Divergentno mišljenje; mišljenje koje ide u različitim smjerovima

Mišljenje kod kojeg nema jednog točnog rješenja (1)

42. Učenje po modelu, modeliranje; metoda učenja opažanjem drugih (2)

Socijalno učenje, imitacija, opašanje; metoda promatranja; (1)

43. Učenici mogu navesti veliki broj različitih savjeta. Na primjer:

Prilikom učenja uvidjeti bitne informacije i njih povezati u smislenu cjelinu.

Napraviti unaprijed plan aktivnosti u kojem će se veliki i zahtjevni poslovi raščlaniti na manje, lakše savladive zadatke. To skraćuje vrijeme učenja i povećava motivaciju.

Nakon ispunjena zadanog plana nagraditi se nekom malom nagradom (sladoled, razgovor s prijateljicom) jer to povećava osjećaj zadovoljstva.

Gradivo treba dobro naučiti i nekoliko puta ponoviti kako bi se čovjek mogao sjetiti istih informacija u stresnim situacijama.

Korištenje neke mnemotehničke metode – npr. pamćenje prvih slova nekog niza riječi koje trebamo zapamtiti. Time olakšavamo pamćenje.

Izbjegavati situacije koje će dovesti do pojave proaktivne ili retroaktivne interferencije jer smanjuju učinkovitost pamćenja.

3 boda - Odgovor zadovoljava zahtjeve pitanja. U tekstu su jasno identificirana 3 savjeta za uspješno učenje.

2 boda - Pitanje je djelomično odgovoreno. U tekstu su identificirana 2 točna savjeta za uspješno učenje ili 3 savjeta su navedena ali ona nisu potpuno točna ili jasna.

1 bod - 1 savjet je točno naveden ili su navedena 2 savjeta ali oni nisu potpuno jasni i točni. (npr. izbjegavati retroaktivnu interferenciju bez navođenja što je to i učiti sa razumijevanjem bez navođenja što to točno znači)

0 bodova - Odgovor ne zadovoljava standard koji je opisan u rasponu 1-2.

44. Razdoblje konkretnih operacija (2)

U trećem razdoblju kognitivnog razvoja prema Piagetu od 7 do 11 godine; operacijsko razdoblje; operacionalno razdoblje; razdoblje konkretnosti (1)

45. Adolescencija; mladenaštvo (2)

Pubertet; razdoblje formalnih operacija (1)

46. Temperament (2)

Način emocionalnog doživljavanja i pokazivanja emocija; narav (1)

47. Mladenački idealizam; mladenačko idealiziranje (2)

Idealizam (1)

48. Učenici mogu navesti veliki broj različitih savjeta. Na primjer:

Izbjegavati stres i negativne situacije – negativne emocije dovode do fizioloških reakcija organizma i ove fiziološke reakcije mogu dovesti do negativnih posljedica jer smanjuju opskrbu ploda kisikom.

Izbjegavati nezdravu hranu jer stvari koje majka uzima preko posteljice dolaze do ploda te utječu na njegov razvoj.

Ako majka konzumira drogu za vrijeme trudnoće, dijete se rađa kao ovisnik jer sve stvari preko posteljice dolaze do ploda.

Konzumiranje alkohola tijekom trudnoće može dovesti do fetalnog alkoholnog sindroma – djeca se rađaju s teškim psihofizičkim oštećenjima.

Pušenje smanjuje dovod kisika do ploda te novorođenčad može biti manje porođajne težine.

Izbjegavati zračenja jer mogu dovesti do psihofizičkog oštećenja djeteta.

Izbjegavati opasne sportove jer mogu dovesti do pobačaja ili prijevremenog poroda.

Izbjegavati dodir sa virusima i bakterijama zbog psihofizičkog oštećenja djeteta posebno u fazi embrionalnog razvoja.

3 boda - Odgovor zadovoljava zahtjeve pitanja. U tekstu su jasno identificirana 3 savjeta i objašnjena najmanje 2 savjeta za smanjenje rizika u trudnoći .

2 boda - Pitanje je djelomično odgovoreno. U tekstu su jasno identificirana i objašnjena 2 savjeta za smanjenje rizika u trudnoći; navedena su tri savjeta, a objašnjen je samo jedan.

1 bod - 1 savjet je točno naveden i objašnjen ili su navedena 2 savjeta ali oni nisu potpuno jasno i točno objašnjeni (npr. ne jesti čips jer je nezdrav); samo su navedena 3 savjeta bez objašnjenja.

0 bodova - Odgovor ne zadovoljava standard koji je opisan u rasponu 1-2.

49. Metoda vanjskog opažanja; ekstrospekcija (2)

Metoda opažanja; promatranje; anketa; upitnik, intervju (1)

50. Diferencijalna osjetljivost; slušna diskriminativnost (2)

Razvijen sluh; sluh; apsolutni limen (1)

51. Moždano deblo (2)

Stari mozak; produžena moždina (1)

52. Strah, srdžba, radost, tuga, iznenađenje i gađenje

Navedene bilo koje dvije emocije od gore navedenih (2)

Navedena jedna emocije od gore navedenih ili navedene dvije izražajne komponente (npr. plač, smijeh) (1)

53. Motivom; narušavanjem homeostaze; pojavom potrebe (2)

54. Retroaktivna interferencija; interferencija koja djeluje unatrag;

Opis interferencije (npr. pomješat će nam se engleski i njemački jezik)

55. Inteligencija nije jedinstvena sposobnost; inteligencija se sastoji od više nezavisnih sposobnosti, postoji više podvrsta inteligencije (2)

Inteligencija je složena; postoji faktor pamćenja i matematički faktor (1)

56. Geni (nasljeđe) i okolina (iskustvo) (2)

Naveden samo jedan od činitelja (1)

57. Metoda dosjećanja; metoda prisjećanja; metoda reprodukcije (1)

Metoda kod koje moramo svojim riječima pričati; metoda kod koje nisu ponuđeni odgovori (1)

58. Zbog pojačanog rada hipofize; hipofiza izlučuje hormon rasta u većim količinama; zbog hormona rasta (2)

Zbog hormonskih promjena; zbog povećanog broja hormona; zbog pojačanog izlučivanja endokrinih žlijezda (1)

59. Egocentrizam (2)

Predoperacijski način razmišljanja (1)

IV. Zadatci produženoga odgovora

60. Weberov zakon određuje za koliko je potrebno povećati neki podražaj da bi ispitanik primijetio razliku. Ustanovio je da podražaje u nekom osjetnom području treba povećati uvijek za istu relativnu vrijednost. Na primjer da bi osoba primijetila razliku u težini to povećanje mora biti oko 2 %. Dakle, na težinu od 200 grama moramo dodati 4 grama da bismo primijetili razliku, a na 2000 grama moramo dodati 40 grama. Weberove konstante su različite za različita osjetila.

3 boda - Odgovor zadovoljava zahtjeve pitanja. Odgovor sadrži definiciju Weberovog zakona i ukazuje na to da su Weberove konstante različite za različita osjetila. Primjer je jasan i točan.

2 boda - Pitanje je djelomično odgovoreno. Odgovor sadrži 2 točna zapažanja: točnu definiciju i/ili podatak da je Weberova konstanta različita za različita osjetila i/ili točan primjer.

1 bod - Odgovor sadrži jednu točnu informaciju: točnu definiciju ili podatak da je Weberova konstanta različita za različita osjetila ili točan primjer.

0 bodova - odgovor ne zadovoljava standard koji je opisan u rasponu 1-2.

61. Izvori stresa mogu biti neki veliki traumatski događaji koji pogađaju veliki broj ljudi (npr. prirodna katastrofa) ili pojedinca (npr. svjedoci smo ubojstva). Stres mogu biti neki naši osobni problemi, npr. neuspjeh u ljubavi ili na poslu. Postoje i tkz. svakodnevni izvori stresa kao što su gužve u prometu, zahtjevi u školi ili na poslu, nesuglasice u društvu. Znakovi stresa mogu biti:

- emocionalni – tuga, strah, ljutnja,...
- misaoni – rastresenost, zamišljenost
- tjelesni – znojenje, crvenjenje, lupanje srca,..
- ponašajni – plakanje, agresivnost, konzumiranje alkohola, droga,...

3 boda - Odgovor zadovoljava zahtjeve pitanja. Jasno je određeno što može biti izvor stresa i navedena su po dva znaka stresa za barem 3 područja ili po dva znaka stresa za dva područja i po jedan znak za druga 2 područja.

2 boda - Pitanje je djelomično odgovoreno.

Jasno je određeno što može biti izvor stresa i naveden je po jedan znak stresa za barem 3 područja ili po dva znaka stresa za dva područja

Nije jasno određeno što može biti izvor stresa, ali su navedena po dva znaka stresa za 3 područja i jedan znak za jedno područje.

1 bod - Pitanje je djelomično odgovoreno.

Jasno je određeno što može biti izvor stresa.

Nije jasno određeno što može biti izvor stresa, ali su navedena po dva znaka stresa za 2 područja ili po jedan znak za svako područje.

0 bodova - Odgovor ne zadovoljava standard koji je opisan u rasponu 1-2.

62. Fluidna inteligencija razvija se vrlo brzo u djetinjstvu. U adolescenciji postiže svoju najveću vrijednost. Nakon adolescencije nivo fluidne inteligencije održava se na sličnoj razini do 40. godine nakon čega počinje vrlo polako opadati. Nakon 60. godine taj pad je nagliji.

3 boda - Odgovor zadovoljava zahtjeve pitanja. U tekstu je jasno opisan razvoj fluidne inteligencije u djetinjstvu, ranoj odraslosti i starosti.

2 boda - Pitanje je djelomično odgovoreno. U tekstu je djelomično opisan razvoj fluidne inteligencije ali razvoj nije opisan tijekom cijelog života.

1 bod - Odgovor je djelomično povezan sa pitanjem. Odgovor daje definiciju ili opis fluidne inteligencije.

0 bodova - Odgovor ne zadovoljava standard koji je opisan u rasponu 1-2.

63. Učenici mogu opisati različite uzroke zaboravljanja u svakodnevnom životu. Na primjer:

Interferencija – opisati što taj pojam znači i potkrijepiti primjerom iz svakodnevnog života

Informacije koje se nauče na brzinu se brže zaboravljaju i iskrivljavaju u skladu sa očekivanjima

Potiskivanje – informacije koje su praćene neugodnim emocijama češće se zaboravljaju.

Informacijama koje se dugo ne koriste brišu se tragovi pamćenja

3 boda - Odgovor zadovoljava zahtjeve pitanja. Jasno su opisana dva razloga zaboravljanja i naveden je primjer iz svakodnevnog života za svaki razlog.

2 boda - Pitanje je djelomično odgovoreno. Jasno su navedena dva razloga zaboravljanja. Primjeri su dani, ali nisu posve jasni. Opisi su većinom točni.

1 bod - 2 razloga su točno navedena ili je 1 razlog naveden, objašnjen i potkrepljen sa primjerom.

0 bodova - Odgovor ne zadovoljava standard koji je opisan u rasponu 1-2.